

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/69/2021
Identifikačné číslo spisu: 8107011075
Dátum vydania rozhodnutia: 15.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8107011075.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci proti obvinenému Mgr. M. G. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a iné na neverejnom zasadnutí konanom 15. novembra 2021 v Bratislave o dovolaní obvineného Mgr. M. G. proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 12. júna 2019, sp. zn. 2T/83/2007 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 3. júna 2020, sp. zn. 10To/8/2020 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Mgr. M. G. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 12. júna 2019, sp. zn. 2T/83/2007, uznal obvineného Mgr. M. G. vinným z prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 6. septembra 2006 asi o 18.30 hod. v Prešove na ulici M. v Reštaurácii Z. verejne a na mieste prístupnom verejnosti fyzicky napadol tam prítomného M. O. a to tak, že na neho vulgárne kričal a raz ho udrel po tvári.

Okresný súd podľa § 44 Trestného zákona upustil od uloženia súhrnného trestu, pretože trest uložený mu rozsudkom Okresného súdu Košice okolie zo 6. februára 2013, sp. zn. 3T/32/2012, považoval na ochranu spoločnosti a nápravu páchatel'a za dostatočný.

Obvinený napadol uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 3. júna 2020, sp. zn. 10To/8/2020, zamietol podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvinenému doručené 3. augusta 2020 a jeho obhajcovi 17. júla 2020, podal obvinený prostredníctvom obhajcu 5. mája 2021 dovolanie a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený po stručnom zrekapitulovaní predchádzajúceho konania a rozhodnutí počas neho vydaných a ako dôvod dovolania uviedol nesprávnu aplikáciu § 10 ods. 2 Trestného zákona. Obvinený uviedol, že posúdenie takto zisteného skutku ako trestného činu je nesprávne, pretože takýto skutok nemôže byť posúdený ako trestný čin, lebo jeho závažnosť (vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku) je nepatrná. Obvinený zároveň vychádzal z princípu právnej istoty, podľa ktorej každý môže legitímne očakávať, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s rozhodovacou praxou súdnych autorít zhodne (zásadne sa neodlišujúc) v skutkovo rovnakých alebo podobných prípadoch z hľadiska spôsobu a výsledku vyhodnotenia kritérií, ktoré Trestný zákon stanovuje v § 10 ods. 2 pre materiálne poňatie trestného činu. Pokračoval, že sa dovoľáva správnej aplikácie zásady ultima ratio - princípu subsidiarity trestnej represie; ako aj toho, že prostriedky trestného práva sa majú použiť až ako krajný prostriedok, v prípade že prostriedky iných právnych odvetví sú neúčinné alebo nedostatočné. Dodal, že princíp ultima ratio možno uplatniť na materiálnu protiprávnosť určitého konania, teda na jeho závažnosť.

Obvinený ďalej uviedol, že dovolací súd nemôže skúmať, alebo meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a zároveň si uvedomuje, že neexistuje možnosť exaktne vyjadriť konkrétny stupeň závažnosti určitého konania. Podľa obvineného je však možné porovnať hlavné znaky určitých konaní (z pohľadu kritérií na určenie závažnosti konania z pohľadu trestnej represie), stíhaných pôvodne ako trestné činy výtržníctva, pri ktorých súdy nedospeli k záveru, že sa jedná o trestné činy. Poznamenal, že uvedené rozhodnutia boli súdmi vyhlásené napriek tomu, že tieto konania inak majú formálne znaku výtržníctva, ale práve pre absenciu požadovaného minimálneho stupňa závažnosti nie sú trestnými činmi. Obvinený odkázal na svoju záverečnú reč, v ktorej poukázal na rozhodnutia iných súdov rovnakého stupňa, kde veci (skutky) z hľadiska kritérií podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona jednoznačne závažnejšie neboli konkrétnym súdom posúdené ako veci (skutky) trestné. Zopakoval, že spoločným znakom týchto súdnych rozhodnutí je, že súdy po podrobnom preskúmaní veci dospeli k záveru, že citované skutky nie sú trestnými činmi.

Napriek tomu konanie opísané vo výrokovej časti dovolaním napadnutého rozsudku bolo posúdené ako trestný čin, čo je podľa obvineného nesprávne, v rozpore so zákonom. Obvinený poukázal na zjavný nepomer, neadekvátnosť, neodôvodnenosť prísносť a disproporciu v porovnaní toho, čo sa mu kladie za vinu s týmito konaniami, v konečnom dôsledku neposúdenými ako trestné činy. Ak okresný súd dospel, napriek obrane obvineného k záveru, že sa dopustil tohto konania, nemal podľa neho uvedené konanie posúdiť ako trestný čin. Z hľadiska porovnania závažnosti konaní z výrokových častí citovaných súdnych rozhodnutí ako materiálneho kritéria, sa podľa neho plne dôvodne natíska hodnotiaci záver o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a/alebo nesprávnej aplikácii iného hmotnoprávneho ustanovenia na zistené konanie. Uvedené konanie nemalo byť (z pohľadu porovnania) posúdené ako trestný čin. Obvinený zopakoval svoj právny záver o nesprávnom vyhodnotení závažnosti faktorov, ktoré musia byť naplnené (v rozsudku presne označené a vyhodnotené materiálne podmienky trestnosti), aby bolo možné určité konanie posúdiť ako konanie trestné, považoval za natoľko významný, že z tohto dôvodu podal toto dovolanie. Obvinený následne poukázal na svedecké výpovede (U., C., U., M.); ako aj na to, že vo výpovediach poškodeného z prípravného konania a vo výpovediach poškodeného na hlavnom pojednávaní sú podstatné rozpory (str. 11 ods. 2 napadnutého rozsudku).

Obvinený v závere uviedol, že skutok, ktorý je uvedený vo výrokovej časti dovolaním napadnutého rozsudku vykazuje možno znaky priestupku, avšak objektívne nedosahuje v súhrne znakov stupeň závažnosti, najmä z pohľadu kritéria spôsobu vykonania, okolnosti spáchania a následku, potrebný na to, aby mohol byť tento skutok v súlade so zákonom posúdený ako trestný čin. Poznamenal, že ide o neprímerane prísne posúdenie, ktorého dôsledkom je aj to, že peňažná záruka 1.000.000 Sk zložená jeho matkou 15. decembra 2006, pripadla štátu. Obvinený poukázal aj na čas, ktorý uplynul odo dňa jeho obvinenia, 13. decembra 2006 do vyhlásenia rozhodnutia súdu, 3. júna 2020, ktoré priviedlo právoplatnosť rozhodnutia, ktoré týmto dovolaním napadol.

Prokurátorka príslušnej okresnej prokuratúry v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedla, že rozhodnutie krajského súdu považuje za správne a zákonné a v celom rozsahu sa stotožňuje s jeho odôvodnením. Poznamenala, že práve pri aplikácii § 10 ods. 2 Trestného poriadku (zákona, pozn.) pri tomto konkrétnom prípade, bola do úvahy braná každá okolnosť uvedená v tomto ustanovení a na základe uvedeného je podľa nej potrebné súhlasiť s právnym názorom súdu, že obvinený sa svojim konaním dopustil trestného činu. Dodala, že jeho konanie, spôsob útoku a okolnosti, za ktorých sa skutok stal, sú charakteristickým znakom práve prečinu výtržníctva. Z týchto dôvodov prokurátorka navrhla dovolanie zamietnuť podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Trestného poriadku a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným M. G. ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinený využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd, ale zároveň zistil, že obvineným uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nie sú v posudzovanej veci zjavne splnené.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je v zásade prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Povedané inými slovami, pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o námietky, ktoré obvinený v rámci dovolania vecne uplatnil a ktorých podstata je zrekapitulovaná vyššie majú skutkový charakter, keďže sa nimi snaží dosiahnuť revíziu skutkových zistení okresného súdu, ktoré si osvojil aj krajský súd a ktorých správnosť a úplnosť nemôže najvyšší súd v tomto konaní iniciovanom obvineným skúmať ani meniť. Námietky skutkovej povahy sú pritom uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý je oprávnený použiť iba minister spravodlivosti. Najvyšší súd sa preto s týmto okruhom námietok obvineného nemohol zaoberať (primerane napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 14/2015).

Ďalej je potrebné uviesť, že nemožno účinne namietať ani obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učiný podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (primerane pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 7/2011).

V kontexte vyššie uvedeného sa najvyšší súd stotožňuje so záverom krajského súdu, že výrok o vine je možné oprieť o súhrn dôkazov (svedecké výpovede poškodeného M. O., L. M., M. U., M. O. a F. U.), ktoré po ich zhodnotení jednoznačne a bez akýchkoľvek rozumných pochybností odôvodňujú záver, že sa skutok stal a že ho ako trestne zodpovedný subjekt spáchal obvinený. Možno teda dodať, že konanie obvineného súdy prvého a druhého stupňa správne právne kvalifikovali ako prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pretože sa dopustil fyzicky, verejne a na mieste verejnosti prístupnom výtržnosti tým, že napadol iného; konal pritom v priamom úmysle podľa § 15 písm. a) Trestného zákona. Námietky obvineného týkajúce sa spochybňovania výpovedí jednotlivých svedkov, sú námietskami vzťahujúcimi sa k preskúmvaniu správnosti a úplnosti zisteného skutku, ktorý však dovolací súd v konaní o dovolaní, ako už bolo vyššie uvedené, nemôže skúmať ani meniť, a z tohto dôvodu sa nimi ani nemôže (na podklade dovolania podaného obvineným) zaoberať.

K námietke obvineného, že pri posudzovaní trestnosti jeho konania mala byť uplatnená zásada ultima ratio, najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo na majetku možno uložiť za jeho spáchanie, v spojení s čl. 86 písm. a) Ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí uznávať sa na Ústave, ústavných a ostatných zákonoch, zveruje právomoc vymedziť katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie a určovať tak trestnú politiku štátu výlučne zákonodarcovi. V konkrétnom prípade síce o vine a treste môže rozhodnúť iba súd (čl. 50 ods. 1 Ústavy), ten je pritom vždy viazaný zákonom (čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 Ústavy). Zo zmieneného ústavného princípu „žiadene trestný čin bez zákona“ (nullum crimen sine lege) potom vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v tom smere, že konanie (opomenutie) napĺňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné. Preto ak páchatel svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo ultima ratio možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 96/2014).

Vo vzťahu k argumentácii obvineného, že závažnosť skutku je nepatrná, najvyšší súd odkazuje na dostatočne podrobne a presvedčivo rozvedené odôvodnenie uznesenia krajského súdu (str. 3-5), z ktorého možno zdôrazniť záver krajského súdu, že obvinený napadol fyzicky poškodeného bez akéhokoľvek dôvodu, nevyprovokovane a bez predchádzajúcej hádky. V čase, keď poškodený s ďalšími osobami jedol v reštaurácii, obvinený úderom po tvári, teda do oblasti hlavy, napadol poškodeného a vulgárne mu pritom nadával. Obvinený sa pritom športovo zaoberal boxom. Následne sa v reštaurácii obvinený dokonca natáhoval fyzicky a slovne aj s M. U., ktorý prišiel poškodeného chrániť. Takýto spôsob napadnutia poškodeného a následného správania sa obvineného nie je možné hodnotiť inak, než ako prejav arogancie a hrubej neucty voči právam iných osôb a k verejnému poriadku. Prehliadnuť nie je možné ani skutočnosť, že obvinený vo vzťahu k svojmu konaniu neprejavil ani žiadnu ľútosť a ani snahu po náprave. Dodávajúc, že závažnosť konania obvineného bola bezpochyby vyššia ako nepatrná, čím

naplnil tak nielen formálne, ale aj materiálne znaky prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

V súvislosti s obvineným označením dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku treba vo všeobecnej rovine uviesť, že v jeho rámci nemožno namietat' neprimeranosť uloženého trestu, ale výlučne iba to, že trest bol uložený mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) a písm. h) Trestného poriadku je pritom taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa iba k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu a stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejnené v Zbierke pod č. 58/2007-I a 5/2011).

Na tomto mieste je potrebné uviesť, že obvinený k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nič neuviedol. Ako sám v dovolaní poznamenal, podal dovolanie z dôvodu, že sa v napadnutých rozhodnutiach jedná o nesprávne vyhodnotenie závažnosti faktorov, ktoré musia byť naplnené, aby bolo možné určité konanie posúdiť ako konanie trestné. Číže podľa názoru vyjadreného obvineným v dovolaní ide o nesprávne právne posúdenie zisteného skutku a/alebo nesprávnej aplikácii iného hmotnoprávneho ustanovenia na zistené konanie, čo možno subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a nie ním uvedený podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Pozornosti najvyššieho súdu rovnako neunikla ani skutočnosť, na ktorú upozornil aj krajský súd, že okresný súd sa dopustil chyby v rozhodovaní o treste v prospech obvineného, keďže, ako vo svojom odôvodnení krajský súd správne uvádza, neboli splnené podmienky pre to, aby okresný súd vo vzťahu k veci sp. zn. 3T/32/2012 ukladal súhrnný trest, a teda ani pre upustenie od uloženie súhrnného uloženie súhrnného trestu, ale mal obvinenému uložiť samostatný trest za prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 Trestného zákona. Berúc však do úvahy ustanovenie § 322 ods. 3 Trestného poriadku a skutočnosť, že prokurátor nepodal v neprospech obvineného odvolanie, krajský súd nebol oprávnený vytknúť chybu opraviť. Je teda zrejmé, že predmetná skutočnosť, kedy bol rozhodnutím okresného súdu porušený zákon v prospech obvineného, nezakladá dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k záveru, že v posudzovanej veci dôvody dovolania nie sú zjavne splnené, a preto dovolanie obvineného M. G. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietol.

Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.